

Vuoden 2027 talousarvion valmistelutilanne

Kunnanhallitus 15.6.2026 § 147

Talousarvion laadinnassa noudatetaan kuntalain 110 §:ää sekä Vihdin kunnan voimassa olevaa kuntastrategiaa. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että kuntastrategian tavoitteet toteutuvat ja kunnan tehtävien hoitamisen edellytykset turvataan. Talousarvion tulee olla suunnittelukauden aikana tasapainossa tai ylijäämäinen. Vuoden 2027 talousarviokehys on laadittu tasapainotustavoitteella, joka huomioi palvelukeskusten esitykset sekä koko kunnan taloudellisen tilanteen. Tavoitteena on tilikauden nollatulos.

Kuntatalouden yleinen tilanne on heikentynyt vuodesta 2024 lähtien, eikä nopeaa käännettä parempaan ole näköpiirissä lähivuosina. Tulojen ja menojen välinen epätasapaino syvenee erityisesti kustannustason nousun, investointipaineiden sekä valtion toimenpiteiden vaikutuksesta. Kunta-alan palkkaratkaisu sopimuskaudelle 1.5.2025–29.2.2028 nostaa palkkoja yhteensä 7,37 prosenttia. Korotusten vaikutukset kohdistuvat täysimääräisemmin vuosien 2026 ja 2027 talouteen ja lisäävät merkittävästi käyttötalouden menoja. Henkilöstömenojen suuren osuuden vuoksi vaikutus kunnan talouteen on merkittävä.

Valtionosuudet ja verotulot on arvioitu Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön ennusteiden perusteella.

Taloussuunnittelukauteen liittyy epävarmuutta erityisesti yleisen taloustilanteen ja työllisyyskehityksen osalta. Työmarkkinatuen kuntaosuuden ennakoidaan säilyvän korkealla tasolla ja aiheuttavan merkittäviä kustannuspaineita.

Kiinteistöverotulojen osalta vuoden 2027 kehys sisältää arvioita, jotka perustuvat valmistelussa huomioituihin kiinteistöveroprosenttien korotusehdotuksiin. Lopulliset veroprosentit päätetään marraskuussa 2026.

Kehysvalmistelussa on huomioitu seuraavat muutokset:

- Yleisen kiinteistöveron (rakennukset) korotus 0,95 prosentista 1,3 prosenttiin.
- Muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin korotus 1,0 prosentista 1,5 prosenttiin.
- Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentin korotus 4,3 prosentista 6,0 prosenttiin.

Vuoden 2027 talousarvion laadinnassa on huomioitava, että kunnan tulotaso alenee verrattuna vuoteen 2026. Muutos johtuu vesiliittymämaksuihin liittyvästä 3,7 miljoonan euron kertaluonteisesta erästä, joka ajoittuu vuodelle 2026 eikä toistu vuonna 2027. Tällä on suora heikentävä vaikutus toimintakatteeseen ja vuosikatteeseen sekä se korostaa talouden rakenteellista epätasapainoa.

Vihdin kunnan taseessa on tilinpäätöksen 2025 jälkeen kumulatiivista ylijäämää noin 36,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 muutettu talousarvio on kuitenkin lievästi ylijäämäinen. Vaikka taseasema on vahva, kertynyt ylijäämä ei ratkaise käyttötalouden rakenteellista epätasapainoa eikä sitä voida pitkällä aikavälillä käyttää pysyvien menojen rahoittamiseen.

Kehyksen valmistelu

Kehyksen valmistelussa on asetettu tavoitteeksi koko kunnan nollatulos.

Kehys on muodostettu vaiheittain siten, että lähtökohtana on ollut vuoden 2026 muutettu talousarvio. Tähän on tehty keskeiset tarkistukset huomioimalla kustannustason muutokset, erityisesti palkkaratkaisun vaikutukset, päivittämällä tuloarviot sekä poistamalla kertaluonteiset erät, kuten merkittävä vuodelle 2026 osunut vesiliittymämaksu. Lisäksi valmistelussa on huomioitu palvelukeskusten esittämät toiminnalliset muutokset.

Palvelukeskusten esitysten perusteella kehys oli alkuvaiheessa noin 4,0 miljoonaa euroa alijäämäinen suhteessa asetettuun nollatulostavoitteeseen. Tasapainoa on tämän jälkeen parannettu edellä mainituilla kiinteistöveron korotuksilla, joiden vaikutus on noin 780 000 euroa, sekä viranhaltijavalmistelussa tehdyillä menojen sopeutuksilla ja tulojen tarkennuksilla.

Näiden toimenpiteiden jälkeen jäljelle jäävä tasapainotustarve, yhteensä noin 2,9 miljoonaa euroa, on kohdennettu toimielimille kehystavoitteina. Tasapainotus kohdistuu ulkoiseen toimintakatteeseen, joka on talousarviossa sitova taso.

Koko kunnan talouden tasapainon kannalta on välttämätöntä, että lautakunnat saavuttavat niille asetetut kehystavoitteet talousarvioesityksissään. Toimielimiltä edellytetään konkreettisia ja vaikuttavia toimenpiteitä menokasvun hillitsemiseksi, toiminnan tehostamiseksi sekä tulojen lisäämismahdollisuuksien arvioimiseksi.

Talousarvion laadintaohje

Talousarvion laadintaohjeessa on esitetty keskeiset talousarvion valmistelua koskevat linjaukset:

- Talousarvion valmistelun aikataulu on esitetty liitteessä 1. Lautakuntien tulee käsitellä talousarvioesityksensä viimeistään 7.10.2026. Kunnanvaltuusto päättää talousarviosta 16.11.2026.
- Talousarvion sisältövaatimukset koskevat käyttötalouden kuvauksia, toiminnallisia tavoitteita, investointisuunnitelmaa vuosille 2027–2031, riskienhallintaa sekä sisäisiä eriä.

- Henkilöstösuunnittelun osalta palvelukeskukset toimittavat henkilöstö- ja vakanss tiedot henkilöstöpalveluille. Talouspalvelut tukevat valmistelua.
- Tietohallinnon ja hankintojen suunnittelussa hankintatarpeet tulee suunnitella ja aikatauluttaa realistisesti osana talousarviota.
- Sisäinen laskutuksessa sisäiset erät valmistellaan keskitetysti ja huomioidaan talousarviossa.
- Investointien käsittelyssä investointien tulee olla perusteltuja, priorisoituja ja niiden vaikutukset käyttötalouteen ja velkaantumiseen tulee arvioida.
- Kuntakonsernissa tytäryhteisöt toimittavat taloussuunnitelmaesityksensä kuntaan 15.10.2026 mennessä.
- Talousarvioletojen syöttäminen tapahtuu budjetointiohjelmaan Liitteen 1 aikataulun mukaisesti.
- Toimielinten tulee arvioida tulonsa ja menonsa realistisesti ottaen huomioon kustannustason kehitys.

Talousarvion laadintaohjeen tavoitteena on varmistaa, että kunnan talous pysyy kestäväällä pohjalla ja että resurssit kohdennetaan strategisesti vaikuttavalla tavalla. Lisäksi talousarvion 2027 valmistelun yhteydessä tavoitteena on, että VIRT A-ohjelma saataisiin tuotua päätöksentekoon. Osa ohjelman toimenpiteistä kytkeytyy sivistyspalveluiden kehittämistä koskeviin ratkaisuihin, minkä vuoksi myös palveluverkkoselvityksen johtopäätökset ja niihin perustuvat linjaukset tulee valmistella päätöksentekoa varten talousarvioprosessin aikataulussa.

Toimivalta	Hallintosääntö § 56
Valmistelija	Jere Laine etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 467 5554
Esittelijä	vs hallintojohtaja Matias Juupaluoma
Ehdotus	Kunnanhallitus päättää: 1) hyväksyä liitteenä olevan vuoden 2027 talousarvion laadintaohjeen ja kehyksen talousarvion ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman laatimista varten. Lautakuntien tulee käsitellä talousarvioesityksensä talousarviovuodelle 2027 ja taloussuunnitelmavuosille 2028-2029 viimeistään 7.10.2026 2) edellyttää, että osana talousarviovalmistelua lautakunnat saavuttavat toimielimille asetetut tasapainotustavoitteet ja laativat suunnitelman euromääräisten tavoitteiden saavuttamiseksi; ja 3) edellyttää, että talousarviokehys tuodaan uudelleen kunnanhallitukseen, mikäli kuntatasolla tulo- tai menoarvioihin tulee merkittäviä muutoksia.
Käsittely	Keskustelun aikana vs. kunnanjohtaja (vs. hallintojohtaja) esitti, että pykälätekstissä korjataan seuraava kohta:

Esityslistalla ollut teksti: Vuoden 2026 muutettu talousarvio on kuitenkin lievästi alijäämäinen.

Korjattu teksti: Vuoden 2026 muutettu talousarvio on kuitenkin lievästi ylijäämäinen.

Eerikki Viljanen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 19.21.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti

Tiedoksi Lautakunnat, palvelukeskukset ja tytäryhteisöt

Kunnanhallitus 31.8.2026 § 171

Kunnanhallitus antoi 15.6.2026 § 147 talousarvion valmisteluohjeen ja talousarviokehityksen vuodelle 2027. Kehyksen hyväksymisen jälkeen verotulo- ja valtionosuusennusteet ovat parantuneet yhteensä noin 200 000 eurolla. Ennusteet tarkentuvat kuitenkin edelleen syksyn aikana, eikä muutos tässä vaiheessa ole sellainen, että se muuttaisi olennaisesti talousarviokehityksen kokonaiskuvaa.

Alustava talousarviokehitys oli 2,98 miljoonaa euroa alijäämäinen sisältäen kiinteistöverotukseen valmistellut veronkorotukset. Kunnanhallituksen hyväksymä kehitys edellyttää toimielimiltä yhteensä 2,98 miljoonan euron tasapainottamistoimenpiteitä.

Talousarviovalmistelun yhteydessä on valmisteltu myös osana osavuositarkastusta päivitettyä ennustetta vuoden 2026 talousarvion toteutumisesta. Nykyisten ennusteiden mukaan talousarvio toteutuisi selvästi alkuperäistä talousarviota heikommin. Suurimmat epävarmuudet talousarvion toteutumisessa liittyvät nimenomaisesti sivistyslautakuntaan sekä tekniseen lautakuntaan. Vuoden 2026 ennusteen heikentyminen korostaa talousarviokehityksessä asetettujen tasapainotustavoitteiden merkitystä sekä tarvetta löytää ratkaisuja kunnan talouden tasapainon vahvistamiseksi.

Palvelukeskukset ovat valmistelleet talousarvioesityksiään elokuun aikana kunnanhallituksen antamien valmisteluohjeiden mukaisesti. Tämän suuruusluokan tasapainottaminen edellyttää sekä tulojen lisäämistä että menojen vähentämistä. Valmistelun yhteydessä on tunnistettu alustavia säästö- ja tuottavuustoimenpiteitä noin 2 miljoonan euron edestä. Toimenpiteitä käsiteltiin kunnan johtoryhmässä 25.8.2026.

Valmistelussa tunnistetut toimenpiteet sisältävät kuntastrategian tavoitteiden näkökulmasta risteäviä esityksiä ja myös sellaisia muutoksia, jotka edellyttävät merkittävää jatkovalmistelua ennen niiden päätöksentekoa. Nykyisten arvioiden perusteella kehityksen saavuttaminen

edellyttää lisätoimenpiteiden tunnistamista ja esitettyjen toimenpiteiden jatkovalmistelua.

Viranhaltijavalmistelun perusteella on nähtävissä, että talousarviokehityksen tavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista yksinomaan yksittäisillä säästö- tai tuottotoimenpiteillä, vaan edellyttää rakenteellisten ja toiminnallisten muutosten tekemistä. Valmistelussa on tarpeen tarkastella palvelutasoon, palveluverkkoon, toimintatapoihin, henkilöstörakenteeseen sekä tulopohjan vahvistamiseen liittyviä vaihtoehtoja.

Kunnanhallitukselle annetaan valmistelutilanne tiedoksi ja samalla pyydetään evästyä jatkovalmisteluun erityisesti niiden periaatteiden osalta, joiden mukaisesti talouden tasapainottamistoimenpiteitä tulee valmistella.

Toimivalta	Hallintosääntö § 56
Valmistelija	Jere Laine etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 467 5554
Esittelijä	Kunnanjohtaja Erkki Eerola
Ehdotus	Kunnanhallitus merkitsee talousarvion 2027 valmistelutilanteen tiedoksi ja antaa tarvittaessa evästyä talousarvion jatkovalmisteluun.
Päätös	Kunnanhallitus merkitsi talousarvion 2027 valmistelutilanteen tiedoksi ja antoi tarvittaessa evästyä talousarvion jatkovalmisteluun.
Tiedoksi	Lautakunnat, palvelukeskukset ja tytäryhteisöt
Kunnanhallitus 5.10.2026 247/02.02.00/2026	

Vuoden 2027 verotulojen arvio on noin 400 000 euroa ja valtionosuuksien arvio noin 100 000 euroa talousarviokehystä parempi. Kunnan tulorahoitus olisi näin yhteensä noin 500 000 euroa arvioitua parempi verrattuna kesäkuun kehykseen. Ennusteet voivat kuitenkin vielä muuttua erityisesti talous- ja työllisyyskehityksen vuoksi. Siksi talousarviokehystä tai toimielimille asetettuja tavoitteita ei tässä vaiheessa muuteta.

Toimielinten talousarvioesitysten tilanne on seuraava:

Toimielin	Käsittely	Vaikutus kehykseen
Hyvinvointilautakunta	17.9.2026 § 39	Alittaa kehyksen 65 euroa
Rakentamis- ja ympäristölautakunta	23.9.2026 § 57	Alittaa kehyksen 2 399 euroa
Elinvoimalautakunta	Käsitellään 6.10.2026	Esitys ylittää kehyksen 1 066 euroa
Tekninen lautakunta	Ei vielä käsitelty	-
Sivistyslautakunta	Ei vielä käsitelty	-

Jo käsitellyt talousarvioesitykset sekä elinvoimalautakunnalle valmisteltu esitys ovat yhteensä 1 398 euroa talousarviokehystä paremmat. Ero on

koko kunnan talouteen nähden vähäinen. Kokonaisuus tarkentuu, kun elinvoimalautakunta, tekninen lautakunta ja sivistyslautakunta ovat käsitelleet omat esityksensä. Kunnanhallituksen alainen toiminta käsitellään koko kunnan talousarvion yhteydessä. Keskusvaali- ja tarkastuslautakuntaa ei ole merkitty taulukkoon, koska niiden määrärahat ovat kokonaisuuteen nähden vähäiset.

Kunnanhallitus on hyväksynyt kehyksen, jossa toimielinten on vähennettävä menoja tai lisättävä tuloja yhteensä noin 3,0 miljoonalla eurolla. Kunkin toimielimen talousarvioesityksen tulee lähtökohtaisesti pysyä kunnanhallituksen hyväksymässä talousarviokehyksessä. Verorahoituksen ennustettu 0,5 miljoonan euron parannus ei tässä vaiheessa pienennä toimielinten tavoitteita eikä anna niille lisää käyttövaraa. Valmistelua jatketaan hyväksytyn kehyksen mukaan. Jos ennusteet myöhemmin muuttuvat olennaisesti, vaikutus arvioidaan erikseen koko kunnan tasolla. Mahdollinen lisätasapainottamistoimenpiteiden tarve voidaan arvioida vasta sen jälkeen, kun kaikkien toimielinten esitykset on käsitelty.

Palveluverkkoasian valmistelu ja päätöksenteko ovat vielä kesken. Palveluverkkomuutoksilla on merkittäviä vaikutuksia sivistyspalvelujen toimintaan ja talouteen, joten niiden vaikutukset on otettava huomioon vuoden 2027 talousarviossa. Tämän vuoksi myös talousarvion käsittelyaikataulua siirretään. Ehdotus on, että kunnanhallitus käsittelee talousarviota 23.–25.11.2026 ja kunnanvaltuusto päättää siitä 7.12.2026.

Kunnanvaltuusto päättää vuoden 2027 veroprosenteista erikseen 16.11.2026, koska ne on ilmoitettava Verohallinnolle viimeistään 17.11.2026. Talousarviokehys sisältää valmistellut kiinteistöveroprosenttien korotukset. Jos valtuusto päättää alemmista veroprosenteista, puuttuva tulo on katettava lisäämällä muita tuloja tai vähentämällä menoja.

Kunnanhallituksen tulee vahvistaa, että valmistelua jatketaan hyväksytyn kehyksen ja toimielimille asetettujen tasapainotustavoitteiden mukaisesti.

Toimivalta	Hallintosääntö § 56
Valmistelija	Jere Laine etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 467 5554
Esittelijä	Kunnanjohtaja Erkki Eerola
Ehdotus	Kunnanhallitus päättää: 1. merkitä vuoden 2027 talousarvion valmistelutilanteen tiedoksi ja linjata, että valmistelua jatketaan kunnanhallituksen hyväksymän kehyksen mukaisesti. Toimielimille asetettuja tasapainotustavoitteita ei tässä vaiheessa muuteta;

2. hyväksyä käsittelyaikataulun: valtuusto päättää veroprosenteista 16.11.2026, kunnanhallitus käsittelee talousarviota 23.–25.11.2026 ja valtuusto päättää vuoden 2027 talousarviosta 7.12.2026.

Päätös

Tiedoksi

Lautakunnat, palvelukeskukset ja tytäryhteisöt